

Голямото прецакване

за пенсионери, били
на високи заплати -
печели дългият стаж

2-3

ВТОРНИК

28 ДЕКЕМВРИ 2021 г.

WWW.24CHASA.BG

24 часа

168 часа ЕООД

Цена 1,20 лв. Година XXXI, брой 305

Всекидневник за новините, каквито са

Нина Стоянова:

Телефонът
става
банкова
карта

Ръстът на мобилните раз-
плащания ще стигне 23%
до две години

■ Интервю с
подуправителката
на БНБ на 3-а стр.

Според шефа на ЕСО Ангелин Цачев

Лудостта с тока ще свърши чак наесен

По 17 млн. лв. на ден влизат
у нас от износа на електроенергия

14-15

Коледно чудо

— опашка за ваксина

Едно наум:
Русия удря
най-често
през зимата

Любимите месеци за това са ноември, декември,
януари и февруари

■ Анализ на Росен Петров на 12-а стр.

Опашка по бул. „Генчо Славейков“ и ул. „Лайош Кошут“ в празничния ден пред ваксинационния център на болница „Пирогов“

СНИМКА: ВЕЛИСЛАВ НИКОЛОВ

Четвъртата и
петата вълна на
COVID ще се слоят

Прогнозата е в средата на януари да се развихри
омикрон вариантът и у нас

■ На 4-а стр.

52

От дигодина пакетни плащания в левове ще стават до един час

РУМЯНА ДЕНЧЕВА

- Госпожо Стоянова, защо мобилното банкиране се налага все повече, какви са предимствата му?

- Мобилните технологии могат да бъдат определени като един от хъбовете на иновациите. Телефоните чрез приложения за мобилно банкиране и инсталиране на дигитални портфейли се превръщат в инструменти за нареждане на плащане и своеобразни виртуални банкови гипета, предлагащи достъп до разнообразни онлайн услуги.

- Мобилното банкиране се отличава и повишава сигурността за ползвателите на платежни услуги чрез използване на елементи за двуфакторна автентификация. Очаква се за период от 5 години - от 2019 до 2024 г., растежът на плащанията, инициирани чрез мобилен телефон,

да достигне 23%

по данни от глобално проучване на „ПрайсуотърхаусКупърс“.

Една от новите възможности например е за извършване на преводи чрез телефони между сметки при доставчици на платежни услуги с посочване на мобилен номер вместо номер на сметка на база на технология, позволяваща обвързване на телефонния номер с IBAN номера на сметката. В Европа услугата се очаква да получи развитие на база на схемата SEPA Proху Lookup, разработена от Европейския платежен съвет. У нас подобна услуга за плащане с посочване на мобилен номер вместо номер на сметка вече се предлага от някои доставчици на платежни услуги, но само при превод между сметки при съответния доставчик. Възможността за плащане от телефонен номер към телефонен номер при преводи между сметки при различни доставчици на платежни услуги предстои да бъде реализирана в България, като по такъв проект работи БОРИКА АД.

- Как се гарантира безопасността при онлайн банкирането?

- През последните години в Европа сигурността на плащанията е неизменно в центъра на вниманието на регулаторите. От септември 2019 г. в ЕС става задължително прилагането на задълбочено установяване на идентичността на плащателя. Това означава, че когато се нарежда електронно плащане, в про-

Толкова ще е времето от инициране на кредита до постъпване на парите по сметката на получателя

Услугата ще бъде достъпна 24 часа в денонощието през всички календарни дни

цеса трябва да се използват поне два независими елемента от различни категории - знание (например парола), притъпане (например смартфон или токън) и характерна особеност (например пръстов отпечатък).

При дистанционни плащания, например в интернет, е въведено и допълнително изискване за извършване на т. нар. динамично свързване - свързване на кода за всяка операция с определена сума и определен получател. Все повече се използват и системи за наблюдение и анализ на риска при трансакциите (Transaction risk analysis, TRA). Всички посочени изисквания се изпълняват от доставчиците на платежни услуги у нас, за което следи и БНБ.

Голям потенциал напоследък показва и биометричната автентификация

чрез осигуряване на проверката на елементи, характеризиращи ползвателя - пръстов отпечатък, сканиране на приуса, лицево разпознаване и др. Много доставчици на платежни услуги в България вече въведоха подобни методи за установяване на идентичността на клиента с помощта на мобилни приложения за банкиране. Освен удобство за клиентите и бързина при

плащанията това води и до значително повишаване на сигурността на платежния процес.

- Съобразяват ли финансовите институции размери на лимити за безконтактни плащания с обичайните размери на преводите през виртуални ПОС терминали? Очаквате ли нова промяна, примерно и при над 100 лв. да не се изисква ПИН?

- Във връзка с пандемията през пролетта на 2020 г. лимитът за безконтактни плащания без ПИН в България

беше повишен до максимално допустимия размер от 100 лв.

на операция. При плащане на по-голяма сума на физическо устройство транзакцията може да бъде иницирирана безконтактно, но ще бъде изгълнена едва след правилно въвеждане на съответния ПИН код на платежната карта.

Освобождаването от въвеждане на ПИН код при безконтактни плащания е нормативно ограничено до 100 лв. на операция и по-нататъшната промяна на този размер не би била възможна без съответни промени в приложимото европейско и национално зако-

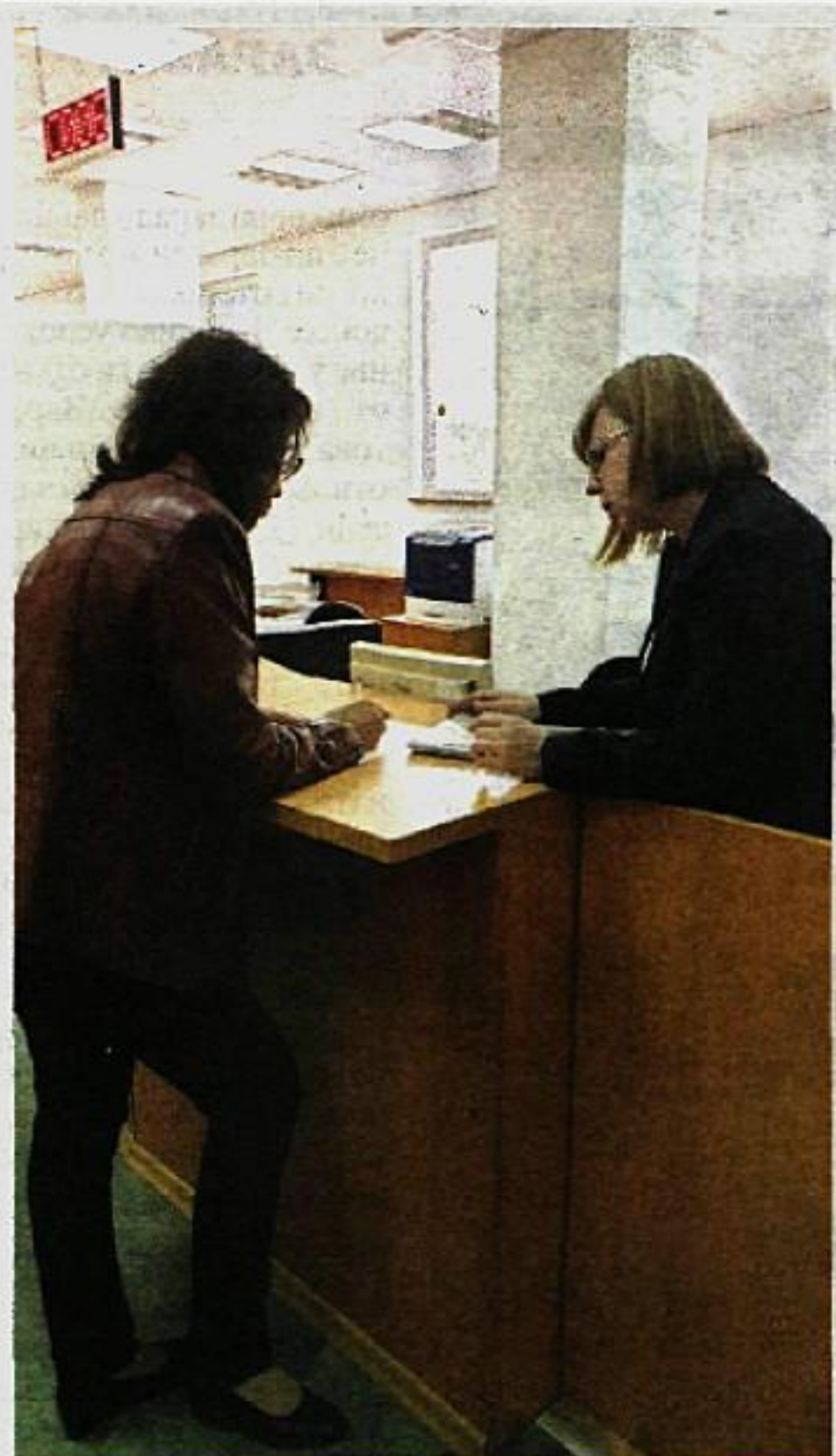
нодателство. По-конкретно спазването на този лимит е необходимо във връзка с текущите изисквания за сигурността на плащанията в Европа, заложен в регулаторните технически стандарти за задълбоченото установяване на идентичността на клиента.

- Освен възможността за разплащания 365 дни в годината и 24 часа в денонощието незабавните плащания в рамките на секунди вече факт ли са у нас?

- У нас незабавните плащания в национална валута се въвеждат от БОРИКА като оператор на платежната система за малки плащания БИ-СЕРА6 в сътрудничество с банковата общност и с подкрепата на БНБ като регулатор и оператор на платежната система за брутен сетълмент в реално време в левове RINGS.

Подготовката на процеса изискваше операторите на платежни системи и участващите доставчици на платежни услуги да извършат технологични промени в системите си и съответни инвестиции, за да осигурят обработката на незабавни плащания в левове съгласно изискванията за изпълнението им.

(Продължава на 10-а стр.)

Повече електронни услуги ще въведе НОИ, за дане се разкарват хората до гише.

НОИ влиза в телефона, дават ПИК с дипломата за средно и висше, за да не се разкарват младите до гишетата

През приложението ще могат да се ползват всички електронни услуги

С мобилно приложение на телефона вече ще може да се проверят размерът на пенсията, болничните и всички обезщетения, обясни шефът на Националния осигурителен институт (НОИ) Ивайло Иванов.

Освен това ще се правят и прогнози изчисления за размерите на пенсия и паричните обезщетения за бременност и раждане.

Приложението ще стартира дигодина и с него ще може да се подават и различни документи за

електронните услуги на института, които към момента са около 70

През следващата година се предвижда те да се увеличат, за да може още повече да се облекчат гражданите и те да не се разхождат до гише.

Освен това на големите ученици ще се издава и персонален идентификационен код (ПИК). Това ще се прави заедно с образователното министерство, а идеята е учениците да са запознати с трудовите си права. Освен това по този начин те няма да се разкарват до гишета. ПИК ще се раздава и на студентите. Той ще се дава заедно с дипломата за завършен етап от висшето образование, за да може да се улеснят младите хора при постъпване на първите им работни места. През следващата година ще има още електронни услуги и улеснения за гражданите.

В момента услугите с ПИК се ползват от над 1,5 млн. българи. (24 часа)

ИВАЙЛО ИВАНОВ

Министърът на иновациите и растежа Даниел Лорер е разговарял с германските инвеститори преди дни за проектите им в България.

Германци влагат у нас € 150 млн. в голям завод за соларни панели

Харесали терен край Хасково, производството може да започне още през следващата година

Най-големият завод за производство на соларни панели в Югоизточна Европа вероятно ще бъде в България. Очаква се да бъде изграден от германската компания Ac Solar в Хасково, като предвидената инвестиция ще надхвърли 150 млн. евро.

Представители на компанията са се срещнали с министъра на иновациите и растежа Даниел Лорер по празниците, за да обсъдят инвестицията в завода от последно поколение с годишен капацитет 1 гигават. Той ще разкрие 220 нови работни места в района.

На срещата е станало ясно, че се предвижда и развоен център за разработване на технологии, както и обучение на инженери и дизайнери към него. Обсъждано е създаването на бизнес инкубатор за стартиращи фирми във възобновяемия сектор, а с представители на „Тракия икономическа зона“ се водят разговори за изграждането на въглероден неутрален индустриален парк в Хасково, като проектът ще отговаря на най-високите екологични стандарти.

Ac Solar е основана през 2003 г. в Кьонигсбург, Германия, от Александър Майер и братята му. Според сайта на ком-

панията тя има заводи в Турция и Китай, присъствие в над 95 държави и повече от 3200 успешни фотоволтаични инсталации. Производствените мощности са оборудвани с последно поколение автоматизирани и роботизирани производствени линии, разположени на обща площ от 32 хил. кв. метра.

Ac Solar е първата компания, която произвежда конвенционални и двойни стъклени панели, използвайки технология за интелигентни модули, устойчиви на горещи точки.

Панелите, които са предназначени за бизнеса и домакинствата, имат живот 30 години, като продуктът е с 12-годишна гаранция. Дъщерното дружество в България е „АЕ Солар“ ЕООД, регистрирано в Русе с управител Александър Майер, с внесен капитал 19 хил. лв. по данни на Търговския регистър.

За инвестицията спомена и енергийният министър Александър Николов преди дни. По думите му производството може да започне още следващата година. Николов подчерта, че се проучват възможности за изграждане на завод за индустриални батерии за съхранение на електрическа енергия. (24 часа)

От догодина пакетни...

(Продължение от 3-а стр.)

В резултат на положените съществени усилия вече е осигурена техническа възможност за извършване на незабавни плащания в левове и две банки участват в реална среда в платформата, поддържана от БОРИКА АД. Предвижда се през следващата година броят на банките - участници в платформата за незабавни плащания, да се увеличи, а всички банки в България да могат да получават незабавни плащания до април 2023 г.

Всичко това кореспондира с текущите процеси в сектора на платежните услуги в Европа, където преминаването към незабавни плащания е един от приоритетите в публикуваната преди година от ЕК Стратегия на ЕС за плащанията на дребно.

Как ще се извърши технически преминаването от левови разплащания към разплащания в евро, когато въведем европейската валута?

Подготовката на този процес на практика е започнала още с включването на БНБ като централна банка, оперираща системен компонент TARGET2-BNB в системата за брутен сетълмент в реално време на Евроразона (TARGET2) през февруари 2010 г., което дава възможност на българските банки да извършват разплащания в евро в страната и в Европа с банките - участници в TARGET2. В допълнение също от февруари 2010 г. функционира и системата BISERA7-EUR на БОРИКА АД, която представлява платежна система за обслужване на клиентски преводи в евро, базирана на правилата, практиките и стандартите на Единната зона за плащания в евро (SEPA). На база осигурената оперативна съвместимост и комуникационните връзки с други европейски системи за плащания в евро BISERA7-EUR позволяват взаимен обмен на SEPA кредитни преводи между банковите общности на България и други страни от ЕС.

С въвеждането на еврото като национална валута

левовите плащания ще започнат да се изпълняват като плащания в евро

през TARGET2-BNB. Клиентските плащания в левове, извършвани досега през платежната система за малки плащания BISERA6, оперирана от БОРИКА, ще трябва да мигрират към SEPA плащания в евро. Този процес вече е започнал с предстоящото въвеждане на т.нар. пакетни плащания в левове, базирани на SEPA стандартите за кредитни преводи.

Как ще се регулира търговията с криптовалутите? С важното уточнение, че те не са типични валути, а по-скоро активи. Регистрацията в НАП достатъчна ли е като част от легализирането им? Кога се очаква да бъде въведено лицензирането на операторите на платформи за търговия с тях?

Действително криптовалутите не са валути в традиционния смисъл на думата, доколкото те не са законно платежно средство, а се възприемат по-скоро като спекулативни активи. В сферата на регулациите в Европа за този тип инструменти се е наложило по-широкото понятие „криптоактиви“, включващо и криптовалутите. От 2019 г. насам в съответствие с европейските изисквания у нас беше въведено задължение лицата, предоставящи услуги за обмяна между криптовалута и традиционни валути, както и за съхраняване и трансфер на крип-

товалути, да прилагат нормативно установените мерки срещу изпирането на пари. Действащите в България доставчици на такива услуги

подлежат на регистрацията от НАП

Във връзка с необходимостта от засилване на регулациите в тази сфера в средата на тази година бе представен проект на европейски регламент, който да разшири изискванията относно информацията, придружаваща трансфера на криптоактиви (напр. имена и адреси на наредителя и получателя), което ще ограничи анонимността при операциите с криптовалута. Той е част от новия пакет от мерки на Европейската комисия за противодействие на изпирането на пари и финансирането на тероризма, приет през юли 2021 г.

В процес на обсъждане е и много детайлен европейски регламент, наречен Регламент за пазарите на криптоактиви (Markets in Crypto-Assets Regulation, MiCA). Той е насочен към регулиране на дейността както на издателите на криптоактиви, така и на платформите за търговия с тях и се очаква да бъде финализиран през 2022 г. Целта на регламента е да бъдат подкрепени иновациите във финансовата сфера, но по начин, който

искванията за лицензиране на издателите и търговците на криптоактиви и регулиране на тяхната дейност от публичен орган съществуват и други изисквания, които ще осигурят по-адекватна защита на потребителите на пълна и разбираема информация от издателя на даден криптоактив по отношение на функционалностите и рисковете, характерни за съответния продукт. Регламентът предвижда също и изисквания по отношение на издателите и доставчиците на услуги по криптоактиви, свързани с опазването на средствата на клиентите.

Какви други нововъведения и промени предстоят в сферата на платежните услуги?

Един много съществен проект, по който се работи от известно време, е за т.нар. пакетни кредитни преводи. Той се изпълнява от БОРИКА АД с участието на цялата банкова общност и съдействието на БНБ. Проектът прилага на практика изискванията за извършване на SEPA кредитни преводи при изпълнението на плащания в левове. Предвижда се клиентските кредитни преводи да бъдат изпращани в общ файл (пакет) от банката на наредителя към системата BISERA6, като времето от инициране на превода до постъпване на парите по сметката на получателя да е в рамките на един час.

Разплащанията през POS терминал от мобилен телефон у нас вече предлагат няколко големи банки. СНИМКА: ЙОРДАН СИМЕОНОВ

да запазва финансовата стабилност и да защитава инвеститорите

В MiCA регламента се предвиждат определени изисквания към издателите на криптоактиви, опериращи на територията на ЕС, като ще се въведе и лицензионен режим за издателите на определени видове криптоактиви и на доставчиците на услуги по криптоактиви например, операторите на платформи за търговия с тях.

Как ще се гарантира защитата на потребителите при такива сделки?

Характеристики като бързина и ниска цена на трансакциите, глобален обхват, възможност за печалба привличат потребителите на криптоактиви. Същевременно тези инструменти крият и много рискове като волатилност на обменния курс и недостатъчна защита за потребителя от измами. В тази връзка европейските и националните регулатори нееднократно са публикували разяснения и предупреждения към потребителите. Очаква се с въвеждането на MiCA регламента защитата на потребителите да бъде подобрена значително. Освен из-

Услугата ще бъде достъпна 24 часа в денонощието през всички календарни дни на годината. Предвижда се този тип преводи да започнат да се изпълняват от банките в страната в началото на следващата година. На един следващ етап се очаква да бъде извършена и миграция на текущо изпълняваните преводи от и към бюджета към плащания, базирани на SEPA схемата за кредитни преводи. Всичко това е една добра подготовка за бъдещото въвеждане на еврото у нас в областта на платежните услуги.

През ноември 2022 г. предстои БНБ и банките - участници в националния системен компонент TARGET2-BNB, да се присъединят към новата консолидирана платформа за TARGET услуги на Евросистемата. Разработването на тази нова консолидирана платформа е продиктувано от технологичните иновации в сферата на плащанията, еволюцията на регулаторните изисквания и променящите се нужди на потребителите. По този начин ще се модернизира съществуващата платежна инфраструктура в Европа, от която сме част и ние, и ще се повишат общата ефективност и сигурност на плащанията.